

Tutkimustietoa JÄRKEVÄN LÄÄKEHOIDON EDISTÄMISEKSI

Fimean tutkimustoiminnan päämäärä on järkevän lääkehoidon edistäminen ja varmistaminen Suomen terveydenhuollossa. Järkevän lääkehoidon ulottuvuudet ovat tehokkuus, turvallisuus, tarkoituksenmukaisuus ja taloudellisuus.

Uuden lääkkeen teho, turvallisuus ja laatu arvioidaan myyntiluvan myöntämisen yhteydessä. Lääkkeen varsinainen hoidollinen arvo selviää vasta lääkkeen oltua käytössä useita vuosia.

Lääkkeen farmakologinen teho ja mahdolliset haittavaikutukset eivät yksin määrittele lääkkeen lopullista arvoa. Oma merkityksensä on myös lääkehoidon toteutuksella arkielämän hoitotilanteissa. Huonosti toteutettu lääkehoito aiheuttaa haittoja ja turhia kustannuksia sekä potilaalle että yhteiskunnalle.

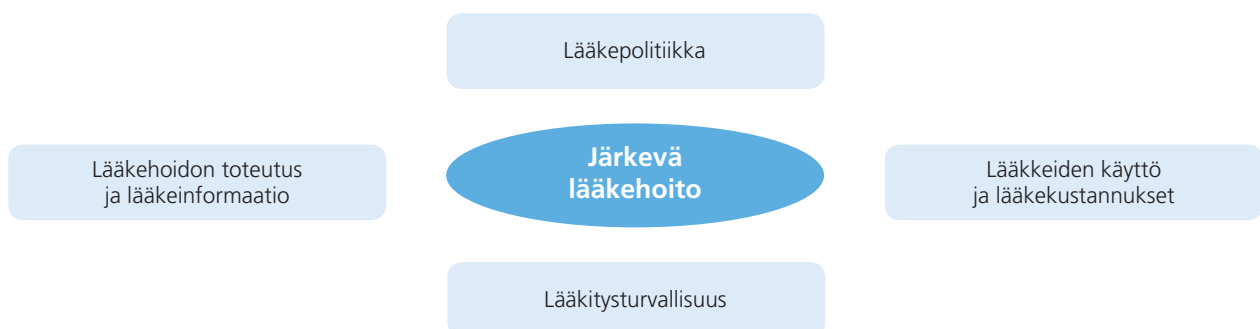
Tutkimustoiminnan tavoitteet

Fimean tutkimustoiminnan yleisenä tavoitteena on lisätä väestön hyvinvointia, parantaa kansanterveyttä ja opti-

moida terveydenhuollon kustannuksia järkevällä lääkehoidolla sekä edesauttaa päätöksentekoa yhteiskunnassa. Tutkimuksella pyritään tunnistamaan lääkehuollon ja lääkehoidon keskeisiä kehittämiskohteita ja toisaalta myös seuraamaan hallinnollisten päätösten ja toimenpiteiden vaikutuksia.

Tutkimustoiminta pohjautuu Fimean strategian mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriön Lääkepolitiikka 2020 -asiakirjassa määriteltyihin tavoitteisiin, joilla pyritään kohti tehokasta, turvallista ja tarkoituksenmukaista lääkkeiden käyttöä (sosiaali- ja terveysministeriö 2011). Fimean oma tutkimustoiminta keskittyykin järkevän lääkehoidon ja sen edistämisen ympärille (**kuvio 1**).

Kuvio 1. Fimean tutkimustoiminnan tavoitteena on edistää järkevää lääkehoitoa, joka on tehokasta, turvallista, taloudellista ja tarkoituksenmukaista.

Viime vuosina on pyritty pienentämään lääkekustannuksia, mikä ei kuitenkaan saisi olla itsetarkoitus.

Lääkepoliittinen tutkimus luo pohjan hyvin toimivalle ja kustannusvaikuttavalle lääkehuollolle. Viime vuosina on pyritty pienentämään lääkekustannuksia, mikä ei kuitenkaan saisi olla itsetarkoitus. Hyvällä lääkehoidolla voidaan parhaimmillaan säästää muissa hoitokustannuksissa. Lääkehoidon kustannusten optimointi onkin kokonaisuutta ajatellen tärkeä tavoite.

Lääkkeiden määrääminen ja kansalaisten lääkkeiden käyttö osana sairauksien hoidon toteutumista ovat keskeisiä ilmiöitä, joista ollaan kiinnostuneita. Tähän liittyy läheisesti myös se, mitkä ovat väestön lääketiedon lähteet, kuinka tietoa saadaan ja onko se ymmärrettävää. Huoli lääkkeiden käytön turvallisuudesta pitää minimoida korkealaatuisella tutkimustoiminnalla ja huolellisella valvontatoiminnalla.

Lääkepoliittinen tutkimus

Lääkepolitiikka 2020 -asiakirja edustaa lääkealan yhteistä näkemystä lääkehuollon lähivuosien tavoitteista ja toimenpiteistä. Lääkepolitiikan tavoitteiden saavuttaminen edellyttää myös uuden tutkimustiedon hyödyntämistä. Samoin tarvitaan tutkimustietoa toimenpiteiden seurantaan ja vaikutusten arviointiin.

Lääkkeiden hyvä saatavuus kaikissa olosuhteissa on laadukkaan lääkehuollon perusta. Tästä syystä apteekkipalvelujen saatavuus ja laatu sekä niihin läheisesti liittyvä apteekkien talous on nähty tärkeänä tutkimuskohteena, josta on julkaistu apteekkien tilinpäätösanalyysjä.

Myös itsehoitolääkkeiden hoidollinen ja taloudellinen merkitys osana terveydenhuoltoa on tärkeä tutkimusaihe, kun mietitään sairauksien hoidon järkevyyttä ja rahoitusta. Asiasta on tehty kattava väestökysely viime keväänä. Tulokset raportoidaan 2014.

Lääkkeiden käyttö ja lääkekustannukset

Lääkkeiden kustannukset olivat vuonna 2012 Suomessa yhteensä vajaa 3 miljardia euroa. Paineet lääkekustannusten vähentämiseen ovat koko ajan kasvaneet.

Erityisen mielenkiinnon kohteena ovat uusien biologisten lääkkeiden kulutuksen ja kustannusten kehittyminen sekä ajallisesti että alueellisesti. Uudet biologiset lääkkeet ovat toistaiseksi vielä kalliita, ja kokemukset niiden käytöstä ja kustannusvaikuttavuudesta ovat vajavaisia. Myös selvitystä näiden lääkkeiden käyttöönottoon vaikuttavista tekijöistä tarvitaan.

Fimeassa on aloitettu tutkimushanke, joka keskittyy uusien biologisten reuma- ja syöpälääkkeiden käyttöönottoon. Menetelminä käytetään asiantuntijoiden haastatteluja sekä tilastotietojen ja hoito-ohjeiden analysointia.

Lääkehoidon toteutus ja lääkeinformaatio

Yleisten kansansairauksien, kuten sydän- ja verisuonitautien, astman ja diabeteksen, lääkehoitojen vaikuttavuuden seuranta on tärkeää. Näihin lääkehoitoihin kohdistuvat hyödyt ja haitat koskevat suurta joukkoa suomalaisia. Kansansairauksien lääkehoitojen järkevän kohdentumisen ja toteutumisen selvittäminen on osa Fimean tutkimustoimintaa.

Ikäkkäiden lääkitystä pyritään järjeistämään ylläpitämällä ikäkkäiden lääkityksen tietokantaa ja koordinoimalla parempiin hoitokäytäntöihin tähtäävän moniammatillisen verkoston toimintaa.

Toinen tärkeä kohderyhmä ovat lapset, ja erityisen mielenkiinnon kohteena on lasten ja nuorten astmalääkkeiden käyttö. Tämän tutkimuksen yhteistyötahoina ovat Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri sekä Kela.

Lääkeinformaatioon liittyvä tutkimustoiminta ja sen tilan arviointi on tunnustettu lääkeinformaatiostrategiassa keskeisiksi kehittämiskohteiksi (Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea 2012). Raportti Suomessa tehdystä lääkeinformaatiotutkimuksesta on juuri valmistunut, ja uusi tutkimusstrategia on lausuntokieroksella.

Fimea on osallistunut myös kansainväliseen tutkimukseen, jossa on selvitetty raskaana olevien naisten lääkkeiden käyttöä. Fimean vastuulla on ollut selvittää raskaana olevien lääketiedon tarpeita. Lisäksi yhteistyössä Itä-Suomen yliopiston kanssa on toteutettu interventiotutkimus lasten ja nuorten lääkekasvatuksesta kouluissa.

Lääkitysturvallisuus

Lääke- ja lääkitysturvallisuuden varmistaminen ovat luonnollisia viranomaisten tehtäviä. Statiinien käytöstä on keskusteltu runsaasti viime vuosina. Fimean näkökulmasta paitsi statiinien turvallisuus myös hoidon toteuttaminen ja statiinien kustannusvaikuttavuus ovat tärkeitä tutkimusaiheita. Tutkimustyötä tehdään yhdessä muun muassa Turun yliopiston kanssa. Lisäksi meneillään on rekisteritietoihin perustuva tutkimushanke statiinien ja haimatulehduksen välisestä yhteydestä.

Veren hyyttymistä ehkäisevien lääkkeiden ja suolistoverenvuotojen välistä yhteyttä tutkitaan yhteistyössä Kuopion yliopistollisen sairaalan kanssa. Fimea tukee myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa tehtävää raskaudenaikaista lääkkeiden käyttöä koskevaa tutkimushanketta.

Yleisten tutkimusedellytysten parantaminen

Ajantasaisen tutkimustiedon tuottamisen edellytyksenä on, että tutkimukseen liittyvät hallinnolliset prosessit ovat selkeitä. Aineiston helppo ja nopea saatavuus on avainasemassa oikea-aikaisen ja laadukkaan tutkimustoiminnan toteutumisen kannalta.

Toimivat kansalliset ja kansainväliset tutkimusverkostot luovat puitteet tulokselliselle tutkimustoiminnalle. Tällä hetkellä keskeinen kehittämiskohde on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmiin ja rekistereihin tallentuvan tiedon parempi hyödyntäminen tutkimustarkoituksiin.

Tärkeitä lähitulevaisuuden haasteita ovat esimerkiksi kattavan reseptitiedoston muodostaminen ja potilastietojärjestelmien parempi hyödynnettävyys tutkimuksessa. ■

Kirjallisuutta

Lääkehoitojen arviointitoiminnan tuottamat julkaisut:
www.fimea.fi > Lääketieto > Lääkehoitojen arviointi > Lääkehoitojen arviointitoiminnan julkaisut

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Tiedolla järkevään lääkkeiden käyttöön. Lääkeinformaatio toiminnan nykytila ja strategia vuoteen 2020. Fimea kehittää, arvioi ja informoi -julkaisusarja 1/2012. Kuopio: Fimea 2012.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Lääkepolitiikka 2020. Kohti tehokasta, turvallista, tarkoituksenmukaista ja taloudellista lääkkeiden käyttöä. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2011:2. Helsinki: STM 2011.

Kansansairauksien lääkehoitojen järkevän kohdentumisen ja toteutumisen selvittäminen on osa Fimean tutkimustoimintaa.

